

6. Андрущенко Г.О. Малі підприємства: критерії визначення // Формування ринкових відносин. - 2008. - №10.

7. Соломенко О.Є. Методологічні аспекти оцінки ризику на малих підприємствах // Актуальні проблеми економіки. - 2008. №1.

8. Кузнецов К. В умовах кризи кожне неефективне рішення у регуляторній політиці матиме посилену больову реакцію у суспільстві // Економічна правда. - 2008. №11.

Annotation. The survey covers the key problems of small enterprises in the national economy and to determine their place in the economy of the region.

Key words: small business, enterprise, entrepreneur, investments, organization.

УДК: 502.62.02

М.Є. Стадник, к.е.н., доцент, Львівський державний
університет внутрішніх справ, м. Львів

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВОДОКОРИСТУВАННЯ

Наголошено на необхідності розробки та впровадження принципово нової еколого-економічної концепції розвитку і функціонування водного господарства України на основі застосування інструментів ринку та загальних законів нової екології.

Ключові слова. Водні ресурси та їх охорона, водокористування, водоспоживання, еколого-економічна концепція, закони нової екології.

Постановка проблеми. Науковцями підраховано, що нині понад 1 млрд. жителів світу не мають доступу до якісної питної води, а від неякісної води на планеті щороку помирає 5 млн. людей, у тому числі 6 тис. дітей. Споживання неякісної води загрожує здоров'ю нації. У нашій країні витрати свіжої води на одиницю виробленої продукції перевищують показники розвинутих країн Європи в 2,5-4,5 рази. Сьогодні актуальним є забезпечення раціонального водоспоживання на промислові й сільськогосподарські потреби, запровадження лімітів з розрахунку науково обґрунтованих норм на одиницю продукції.

Екологічна політика України повинна бути спрямована на поєднання економічного зростання та невиснажливого використання природних ресурсів, комплексне розв'язання економічних та екологічних проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання раціонального використання та охорони водних ресурсів вивчали такі науковці та практики як Балацький О.Ф., Буркинський Б.В., Веклич О.О., Гофман К.Г., Данилишин Б.М., Джеффри Д. Сакс, Емоту, Ендерс А., Кравців В.С., Курик М.В., Лексін М.Я., Мельник Л.Г., Міщенко В.С., Потравний І.М., Стрикаленко Т.В., Теліженко О.М., Харічков С.К., Хвесик М.А., Хенс Л., Хлобистов Є.В., Янг М. та інші.

Формулювання цілей статті. Попри широке коло напрацювань щодо раціонального використання та охорони водних ресурсів потребує акцентування та глибшого вивчення еколого-економічна сторона цієї проблеми, що і стало предметом дослідження у пропонованій статті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Серед екологічних проблем України важлива роль належить водним ресурсам, які є як джерелом екологічних загроз, так і фактором подолання негативних наслідків екологічних забруднень.

Слід визнати, що Україна не належить до країн з високим рівнем водозабезпечення. За цим показником по відношенню до Росії Україна знаходиться у вкрай невідповідному положенні. Навіть у порівнянні з такими Європейськими країнами як Польща і Франція, Україна є гірше забезпечена водою: у розрахунку на душу населення відповідно має нижчий рівень водозабезпечення в 3 і 1,5, а в розрахунку на 1 км² загальної площі - у 3,7 і 2 рази [1, с. 33].

Акцентуючи увагу на проблемах подальшого розвитку раціонального водокористування в Україні, В. Трегобчук та М. Хвесик пишуть: «За останні три десятиріччя ... водоекологічна ситуація катастрофічно погіршилась і характеризується як кризова за всіма аспектами: оптимального задоволення зростаючих потреб суспільства у високоякісних водних ресурсах, всебічної охорони водоймищ від забруднення, виснаження й вичерпання, і нарешті - збалансованого та врівноваженого розвитку та ефективного функціонування водного господарства. Подолати її за допомогою традиційних підходів уже неможливо. Для цього необхідні принципово нова еколого- економічна концепція розвитку і функціонування водного господарства України та широкомасштабні заходи по її реалізації на основі ефективного застосування ринкових економічних інструментів і підойм...» [1, с. 32].

З точки зору раціонального використання водних ресурсів слід дотримуватись взаємоузгоджених інтересів і вимог екології та економіки. Окремі автори наголошують на тому, що для підтримки рівноважених екологічних систем необхідно дотримуватись чотирьох загальних законів так званої нової екології, сформульованих американським

екологом Б. Коммонером: у природі все взаємопов'язане; усе повинно кудись подітися; природа знає краще, ніж людина; ніщо не дається даром [2, с. 33-34].

Раціональне водокористування вимагає розробки і впровадження ефективної екологічної політики, яка потребує перш за все вдосконалення управління екологічною безпекою та піднесення рівня екологічної свідомості населення.

Відносно управління екологічною безпекою, а значить і екологічною безпекою всіх водних ресурсів, в державі необхідно сформувати надійний і ефективний моніторинг за станом водних ресурсів та можливою загрозою їх екологічній безпеці. Вважаємо, що розроблення системи управління екологічною безпекою довкілля і водних ресурсів матиме позитивні наслідки екологічного, економічного і соціального характеру.

Одним із напрямів подолання водогосподарсько-екологічної кризи може бути розробка концепції водовикористання на основі широкомасштабного застосування маловодних та безводних технологій у промисловості, маловодомістких способів і техніки поливу в сільському господарстві, економного витрачання води у комунальній сфері та населенням. Головними напрямками формування ефективної водогосподарської системи можуть бути: організація в усіх галузях і сферах економіки раціонального та екологічнобезпечного водокористування; стимулювання ефективного і ощадливого витрачання водних ресурсів, застосування водозберігаючих технологій; всебічна охорона й підтримка високої якості водних ресурсів, корисної біопродуктивності водойм та їх екосистеми.

Що ж до піднесення рівня екологічної свідомості населення, то згадаємо слова В.Оскольського; «Нове століття, нове тисячоліття мають стати Епоєю Розуму та розвитку могутності людства на основі вселенських законів Вічності. Людство повинно зрозуміти, що прогрес технічного розвитку має свої межі, але ніяких меж розвитку, вдосконалення особистості людини, її здібностей не було і немає» [3, с. 13]. Людина повинна зрозуміти, що тільки живучи в гармонії з Природою, вона може отримати шанс вижити.

Враховуючи важливість води для створення комфортних та безпечних економіко-екологічних умов проживання населення, в Гаазі була прийнята спеціальна Декларація, основні положення якої зводяться до наступного: розуміння того, що доступ людини до чистої питної води як базової потреби повинно здійснюватися через її (людини) участь у процесі менеджменту води; забезпечення продовольчої безпеки через ефективніше використання води при виробництві продовольства; захист екосистеми через сталий менеджмент водних ресурсів; забезпечення захисту від повеней, посух,

забруднення та інших небезпек, пов'язаних з водою; підтримка кооперації й синергізму при різних цілях використання води в зонах спільного користування водними ресурсами кількох країн; розуміння того, що менеджмент води відображає економічні, соціальні, екологічні та культурні цінності, що тягне за собою цінову оцінку водних ресурсів; менеджмент водних ресурсів за участю громади і всіх зацікавлених; розуміння того, що в урбанізованих зонах менеджмент води фокусується на потребах міст та їх економіці; фокусування на потребах у воді промисловості при її відповідальності за якість води; розуміння того, що вода життєво потрібна для всіх форм виробництва енергії; формування понять того, що водна політика й менеджмент водних ресурсів залежить від якості доступних знань для тих, хто приймає рішення у цих сферах [4, с. 37].

Висновки. Формування національної політики ефективного водокористування має здійснюватись з урахуванням пріоритетності екологічних проблем України за критеріями попередження негативного впливу господарської діяльності на всі сфери життєдіяльності суспільства, здоров'я населення та інтереси прийдешніх поколінь.

У забезпеченні ефективної екологічної політики в сфері водокористування важлива роль належить питанням інвентаризації джерел забруднення, створення ефективної системи екологічної інформації, цілеспрямована пропаганда екологічних знань, формування ефективної системи екологічної освіти і виховання.

Список використаних джерел:

1. Трегобчук В. Водогосподарсько-екологічні проблеми і шляхи їх комплексного розв'язання / В. Трегобчук, М. Хвесик // Економіка України. - 1996. - № 1. - С. 32-42.
2. Русан В. М. Економіко-екологічний механізм раціонального сільськогосподарського користування / В. М. Русан // Економіка України. - 2006. - № 4. - С. 31-37.
3. Оскольський В. Про економічну політику сталого розвитку в Україні / В. Оскольський // Економіка України. - 2010. - № 6. - С. 4-13.
4. Власов Д. В. Використання водних ресурсів у світі / Д. В. Власов // Економіка України. - 2009.-№ 1.-С. 35-39.

Annotation. *The necessity of the development and introduction of a new ecological-economic concept of development and operation of water economy of Ukraine on the basis of market instruments and general laws of the new environment.*

Key words. *Water resources and there protection, water use, environmental and économie concept, the laws of new ecology.*